

DECIZIE

24 septembrie 2014

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președinte, judecătorul:

Iulia Sîrcu,

Judecători:

Ion Corolevschi, Maria Ghervas,

examinînd recursul declarat de către Ministerul Finanțelor în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Ovseanicova (Prepelița) Galina împotriva Ministerului Finanțelor și Consiliului or. Vadul lui Vodă privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 03 iunie 2014, prin care cererea de apel depusă de către Ministerul Finanțelor a fost restituită ca nemotivată,

CONSTATĂ:

La 09 decembrie 2011 Ovseanicova (Prepelița) Galina a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Finanțelor și Consiliului or. Vadul lui Vodă privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești.

În motivarea acțiunii reclamanta a invocat că prin hotărîrea Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău din 21 aprilie 2004 a fost recunoscut dreptul tatălui său Prepelița Filat la un apartament în orașul Vadul lui Vodă, iar Consiliul or. Vadul lui Vodă a fost obligat să-i acorde lui Prepelița Filat un apartament în locul celui de care a fost lipsit.

Reclamanta susține că hotărîrea judecătorească nu s-a executat timp de 7 ani. Atît Consiliul or. Vadul lui Vodă cît și Departamentul de executare au invocat multiple motive pentru a nu executa hotărîrea judecătorească sus-indicată.

Pe parcursul a șapte ani reclamanta s-a adresat de nenumărate ori către Consiliul or. Vadul lui Vodă cu diverse propuneri de a accepta alte metode de executare: acordarea unui apartament similar în alte blocuri locative sau achitarea contravalorii unui asemenea apartament.

La fel, reclamanta a indicat că părinții ei, potrivit legislației în vigoare, erau în drept să privatizeze gratuit apartamentul, devenind proprietarii acestuia, astfel cum au procedat o bună parte din locatarii blocului locativ din str. Sf. Dumitru 20, care nu doar au privatizat apartamentele, dar le-au și vîndut în grabă, fapt ce denotă că aceste apartamente au fost primite contrar legii. Aceste încălcări au fost constatate și de către organele procuraturii în perioada anilor 2002-2004.

Din motivul imposibilității executării hotărîrii judecătorești tatăl reclamantei la 29 martie 2010 a înaintat o cerere către Curtea Europeană a Drepturilor Omului. La 10 octombrie 2011 Curtea Europeană a Drepturilor Omului l-a informat că în legătură cu schimbările operate în legislația Republicii Moldova, urmează să se adreseze cu o acțiune în instanțele de judecată naționale, în temeiul Legii privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești.

Reclamanta solicită obligarea Consiliului or. Vadul lui Vodă să-i atribuie un apartament în orice bloc locativ din localitate similar celui la care aveau dreptul părinții ei sau să-i acorde mijloace bănești pentru procurarea unei locuințe, încasarea prejudiciului moral în sumă de 35.000 euro și a dobînzii de întîrziere.

În cadrul judecării pricinii reclamanta și-a modificat acțiunea solicitînd restituirea costului apartamentului, ce constituie suma de 35.000 euro, a cheltuielilor probabile de chirie pe perioada a 116 luni în sumă de 17.400 euro și repararea prejudiciului moral estimat la suma de 35.000 euro.

Prin hotărîrea Judecătoriei Ciocana mun. Chișinău din 09 octombrie 2012 acțiunea a fost respinsă integral.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 14 februarie 2013 hotărîrea instanței de fond a fost casată, pricina fiind restituită spre rejudecare.

Prin hotărîrea Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău din 13 ianuarie 2014, acțiunea a fost admisă parțial. S-a constatat încălcarea de către autoritatea statală – Consiliul or. Vadul lui Vodă a dreptului reclamantei Ovseanicova Galina la executare în termen rezonabil a hotărîrii judecătorești. S-a dispus încasarea de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul Galinei Ovseanicova a sumei de 20.000 lei cu titlu de prejudiciu moral. În rest acțiunea a fost respinsă.

Nefiind de acord cu hotărîrea instanței de fond, la 27 ianuarie 2014 Ovseanicova Galina a contestat-o cu apel, prin care a solicitat casarea acesteia cu pronunțarea unei hotărîri noi de admitere a acțiunii integrale.

La 07 februarie 2014 și Ministerul Finanțelor a contestat cu apel hotărîrea instanței de fond, prin care a solicitat casarea acesteia cu pronunțarea unei hotărîri noi de respingere a acțiunii.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 17 martie 2014 cererilor de apel declarate de Ovseanicova Galina și Ministerul Finanțelor nu li s-a dat curs și s-a acordat termen apelanților pînă la 06 mai 2014, pentru a prezenta cererile de apel motivate. S-a explicat apelanților că în cazul neprezentării cererilor de apel motivate în termenul acordat de instanță, acestea vor fi restituite.

La 06 mai 2014 Ovseanicova Galina a prezentat cererea de apel motivată, aceasta fiind examinată în fond.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 03 iunie 2014, cererea de apel declarată de Ovseanicova Galina a fost respinsă, iar hotărîrea instanței de fond – menținută.

Tot la 03 iunie 2014 Curtea de Apel Chișinău a emis o decizia prin care cererea de apel declarată de Ministerul Finanțelor a fost restituită ca nemotivată.

Nefiind de acord cu decizia Curții de Apel Chișinău din 03 iunie 2014, prin care a fost restituită cererea de apel declarată de către Ministerul Finanțelor, ultimul a contestat-o cu recurs, prin care a solicitat casarea acesteia, cu restituirea pricinii în instanța de apel în vederea examinării cererii sale de apel.

În motivarea cererii de recurs recurentul a invocat că instanța de apel în mod eronat a dispus restituirea cererii sale de apel printr-o decizie, ignorînd astfel prevederile art. 365, 368 alin. (1) CPC.

La fel, recurentul indică că instanța de apel nu a expediat în adresa acestuia nici încheierea din 17 martie 2014 și nici citația pentru ședințele de judecată.

Mai mult ca atît, recurentul invocă că instanța de apel nu a expediat în adresa sa nici decizia din 03 iunie 2014.

În conformitate cu art. 425 CPC termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la pronunțarea ei.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia de restituire a cererii de apel, declarate de Ministerul Finanțelor, la 03 iunie 2014, iar cererea de recurs a fost depusă la 07 iulie 2014. Avînd în vedere faptul că reprezentantul Ministerului Finanțelor nu a fost prezent la ședința de judecată din 03 iunie 2014, iar în materialele cauzei nu se conțin probe despre recepționarea actului contestat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră recursul declarat în termen.

Examinînd materialele dosarului în raport cu argumentele invocate în cererea de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ conchide că recursul declarat de către Ministerul Finanțelor urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit prevederilor art. 427 lit. b) CPC instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial încheierea, restituind pricina spre judecare.

Materialele cauzei atestă că la 27 ianuarie 2014 Ovseanicova Galina a contestat cu apel hotărîrea Judecătorei Rîșcani, mun. Chișinău din 13 ianuarie 2014, prin care a solicitat casarea acesteia cu pronunțarea unei hotărîri noi de admitere a acțiunii integral.

La 07 februarie 2014 și Ministerul Finanțelor a contestat cu apel hotărîrea instanței de fond, prin care a solicitat casarea acesteia cu pronunțarea unei hotărîri noi de respingere a acțiunii.

Conform prevederilor art. 368 alin. (1) CPC, dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art. 364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța de apel dispune printr-o încheiere să nu se dea curs cererii, acordînd apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 17 martie 2014 cererilor de apel declarate de Ovseanicova Galina și Ministerul Finanțelor, nu s-a dat curs și s-a acordat termen apelanților pînă la 06 mai 2014, pentru a prezenta cererile de apel motivate. S-a explicat apelanților că în cazul neprezentării cererilor de apel motivate în termenul acordat de instanță, acestea vor fi restituite.

Conform prevederilor art. 100 alin. (1) CPC cererea de chemare în judecată și actele de procedură se comunică participanților la proces și persoanelor interesate, contra semnătură, prin intermediul persoanei împuternicite, prin poștă, cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, prin intermediul biroului executorului judecătoresc sau prin alte mijloace care să asigure transmiterea textului cuprins în act și confirmarea primirii lui, precum și prin delegație judiciară.

În conformitate cu art. 102 alin. (3) și (4) CPC, comunicarea citației se realizează prin înmânarea ei participanților la proces, martorilor, experților, specialiștilor, interpreților astfel încât aceștia să se poată pregăti de proces și să se prezinte la timp în fața instanței. Citația se înmânează părții cu cel puțin 3 zile înainte de data judecării.

Iar în conformitate cu art. 105 alin. (1) CPC, citația și înștiințarea se trimit prin scrisoare recomandată cu aviz de primire sau prin persoana împuternicită de judecată. Data înmânării citației sau înștiințării se înscrie pe citație sau înștiințare în partea care se înmânează destinatarului, precum și pe cotor, care se restituie instanței.

Prin prisma normelor enunțate, instanța de recurs constată că la materialele dosarului lipsesc careva probe cu privire la expedierea încheierii Curții de Apel Chișinău din 17 martie 2014 Ministerului Finanțelor. Mai mult ca atît, instanța de apel, expediind pe adresa Ministerului Finanțelor încheierea din 17 martie 2014, a indicat greșit destinatarul, iar pe avizul de recepție au fost depistate corectări la capitolul destinatar (f.d.195, 196 verso).

Conform prevederilor art. 369 alin. (1) lit. a) CPC instanța de apel restituie, printr-o încheiere cererea, dacă apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art. 368 alin. (1).

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 03 iunie 2014 cererea de apel declarată de Ministerul Finanțelor a fost restituită ca nemotivată.

În acest context, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ remarcă că instanța de apel, contrar normelor de drept sus-enunțate, a dispus restituirea cererii de apel printr-o decizie.

De asemenea, instanța de recurs notează că în materialele cauzei nu se regăsesc nici probe despre citarea Ministerului Finanțelor pentru ședința din 03 iunie 2014, ședință la care a fost restituită cererea sa de apel.

Cu toate acestea, instanța de apel, fără a întreprinde toate măsurile necesare în vederea înștiințării legale a Ministerului Finanțelor, s-a pronunțat în favoarea restituirii apelului său, ceea ce constituie o încălcare în mod direct a dreptului ultimului la un proces echitabil.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează că art. 379 alin. (1) CPC acordă dreptul instanței de apel de a judeca apelul în lipsa apelantului sau intimatului, a reprezentanților acestora, precum și a unui alt participant la proces, doar în cazul în care aceștia sunt citați legal despre locul, data și ora ședinței.

În contextul celor enunțate, se constată că judecând cererea de apel în lipsa reprezentantului Ministerului Finanțelor, instanța de apel nu a asigurat principiul disponibilității în drepturi a participantului la proces, ce constă în posibilitatea, în primul rând, de a dispune liber de dreptul subiectiv material sau de interesul legitim supus judecării, precum și de drepturile procedurale, de a alege modalitatea și mijloacele procedurale de apărare, astfel fiind admisă încălcarea prevederilor art. 27 alin. (1) CPC.

Instanța de recurs reiterează că dreptul de acces la un tribunal constituie un element inerent al tuturor garanțiilor procedurale prevăzute în Convenție (*CEDO, hot. Campbell și Fell vs. Marea Britanie din 25.02.1982*). Or, cum drepturile fundamentale trebuie garantate într-o manieră concretă și reală, dar nu iluzorie și teoretică, imposibilitatea concretă de sesizare a unei instanțe de către persoana interesată constituie o încălcare a dreptului acesteia de acces la justiție (*CEDO, hot. Airey vs. Irlanda din 09.10.1979*).

Astfel, art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale stipulează că orice persoană are dreptul la judecarea pricinii „în mod echitabil”, ceea ce implică inclusiv o procedură bazată pe principiul contradictorialității și egalității armelor. Respectarea principiului egalității armelor presupune că fiecare parte trebuie să obțină o posibilitate rezonabilă de a-și prezenta cauza în condiții care să nu o plaseze într-o situație net dezavantajată în raport cu adversarul său, astfel încât între părți să se mențină un echilibru corect. Dreptul la o procedură bazată pe principiul contradictorialității presupune dreptul unei părți în procesul civil de a lua cunoștință de observațiile sau explicațiile date de cealaltă parte, precum și de a le discuta.

Potrivit celor expuse și având în vedere faptul că, lacunele indicate nu pot fi corectate la judecarea recursului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul și de a casa decizia Curții de Apel Chișinău din 03 iunie 2014, prin care s-a dispus

restituirea cererii de apel, declarate de Ministerul Finanțelor, ca nemotivată cu restituirea pricinii în instanța de apel, la faza primirii cereri de apel.

În temeiul celor expuse, în baza art. 427 lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E :

Se admite recursul declarat de Ministerul Finanțelor.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 03 iunie 2014, prin care s-a dispus restituirea cererii de apel declarate de Ministerul Finanțelor ca nemotivat, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de către Ovseanichova (Prepelița) Galina împotriva Ministerului Finanțelor și Consiliului or. Vadul lui Vodă privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin neexecutarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, cu restituirea pricinii la Curtea de Apel Chișinău, la faza primirii cereri de apel.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte,
judecătorul

Iulia Sîrcu

Judecătorii

Ion Corolevschi

Maria Ghervas